

Årsrapport 2013

- för Klinisk miljömedicin Norr

Innehållsförteckning

BAKGRUND KLINISK MILJÖMEDICIN NORR.....	3
AKTIVITETER OCH HÄNDELSER UNDER 2013.....	3
EKONOMISK REDOVISNING FÖR 2013	4
ORGANISATION	5
SAMVERKAN, AVGRÄNSNING OCH NYTTJANDE	5

Bakgrund Klinisk miljömedicin Norr

Regionförbundet beslutade den 1 december 2010, § 51, att rekommendera regionlandstingen att gemensamt etablera en regional verksamhet inom klinisk miljömedicin. Ett avtal avseende detta undertecknades i oktober 2011.

Funktion och inriktning

Enheten ska arbeta med direkt patient-/befolkningsrelaterade frågor såsom;

- utredning av lokala miljöalarm
- utredning av miljömedicinska patientfall
- delta med miljömedicinsk kompetens i katastrofberedskapen
- agera när särskilda patient-/befolkningsgrupper berörs av en miljöfråga

Dessutom ska verksamheten ha en strategisk roll i norrlandstingen genom att, främst utifrån ett norrlandsperspektiv;

- vara gemensam expertresurs i miljömedicinska frågor, ta fram underlag för landstingens agerande i miljömedicinska frågor t.ex: generella råd till vissa patientgrupper; vid landstingens agerande vid miljöprovningar; större infrastrukturella projekt
- utifrån ett hälsoperspektiv analysera och beskriva konsekvenser av infrastrukturförändringar där människors exponering för miljöfaktorer förändras
- vara en regional part i kommunikation med nationell, och i någon mån internationell, expertis inom den kliniska miljömedicinen

Aktiviteter och händelser under 2013

Uppbyggnaden av en regional klinisk miljömedicinsk verksamhet som en sektion under Arbets- och miljömedicin, Arbets- och Beteendemedicinskt centrum, Norrlands universitetssjukhus påbörjades under 2012. Initialt startade en rekryteringsprocess med målet att specifikt för detta uppdrag, rekrytera en specialist/överläkare inom Arbets- och miljömedicin med intresse för miljömedicin och en ST-läkare inom Arbets- och miljömedicin. Bristen på specialister i Sverige inom området var märkbar. April 2012 anställdes en ST-läkare och i mars 2013 påbörjade också en överläkare inom arbets- och miljömedicin sin anställning på AMM, NUS, initialt på deltid och från september 2013 på heltid.

Totalt har 18 olika miljömedicinska ärenden påbörjats och avslutats under 2013. Tretton av dessa har varit enskilda personärenden, exempelvis patientutredningar, varav 5 stycken gällt barn. Övriga ärenden har varit remissvar eller rådgivande dialoger med Kommuner (Miljö- och hälsoskyddskontor; Fastighetskontor). Tre rapporter avseende större utredningar har utförts. Ytterligare fyra större uppdrag har påbörjats 2013 med beräknat avslut våren 2014:

- Rapport om barns hälsa och miljö i Norrland (i samverkan med Yrkes- och miljömedicin, Umeå universitet och länsstyrelserna i de fyra norra länen).
- Bly i blod inom Jägarfamiljer, uppdrag åt Livsmedelsverket (i samverkan med YMM, Umu)
- Inomhusmiljöproblem på förskolor: Enkäter och rapportskrivande.

- Riskbedömning av luftburna partiklar i järnvägsstationer under jord (där partikelhalter ibland mycket högre än ovan jord), uppdrag åt Transportstyrelsen (i samverkan med YMM, Umu).

Ärenden har inkommit från privatpersoner, patienter och myndigheter i Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten. Jämtland har liksom Norrbotten och Västerbotten via sin länsstyrelse deltagit i arbetet med rapporten om Barns miljö och hälsa. Utöver ärendehantering har ett dussintals framträdanden skett av medarbetare med syfte att presentera verksamheten inom Klinisk miljömedicin norr. Ett mindre journalistiskt reportage (om inomhusmiljöproblem på förskolor) har också varit i Västerbottensnytt. Administrativ tid har använts till systematisera arbetet, ex. utforma arbetssätt, dokumentationsrutiner, utvecklande av diarium och presentation av information på Norrlandstingens hemsida.

Trots att bemanningen inte har varit fulltalig under 2013 har arbete inom det miljömedicinska regionuppdraget påbörjats och utvecklats med en positiv utvecklingstrend som accentuerats hösten 2013. Kontakter och samarbete med medarbetare inom några kommuner (Umeå, Haparanda, Kiruna, Sundsvall) och länsstyrelser (Norrbotten, Västerbotten, Jämtland) pågår. Ett flertal miljömedicinska ärenden i regionen har hanterats. Medarbetare i regionuppdraget har deltagit i VLL:s expertgrupp avseende inomhusmiljöproblematik och också varit engagerade i inomhusmiljöproblematik på ett flertal skolor och förskolor. Samarbetet med Yrkes- och miljömedicin, Umu avseende miljömedicinska ärenden och miljömedicinsk expertkunskap har utvecklats.

Ekonomisk redovisning för 2013

Den regionala kliniska miljömedicinen finansieras genom ett driftanslag som kostnadsfördelas enligt befolkningsprincipen för norrlandstingen. Eventuellt tillkommande ALF-medel betraktas som externa forskningsmedel och nyttjas utifrån direktiv från ALF-kommittén.

Nyttjade medel (tkr)	budget	utfall	differens
Resurs för senior specialistläkare (öl/prof) i miljömedicin samt ST-läkare i arbets- och miljömedicin	2090	1330	760
Resurs för inköp konsult ex miljöhygieniker	164	299	-135
Resurser för administrativt stöd	0	114	-114
Övriga driftkostnader	191	168	23
Summa totalt;	2 445	1911	534
(per invånare)	(2:79 kr)		

Ekonomiska medel har inte nyttjats fullt ut under 2013 framförallt på grund av att senior specialistläkare/överläkare ej arbetat hela året liksom att ST-läkare delvis varit sjukskriven. Dock har istället andra specialister och ST-läkare inom Arbets- och miljömedicin varit involverade i en del ärenden. Ett överskott på 533 tkr har genererats.

Organisation

Den kliniska miljömedicinska verksamheten är organiserad som en sektion inom den Arbets- och miljömedicinska avdelningen vid Arbets- och beteendemedicinskt centrum, Norrlands Universitetssjukhus.

Den kliniska miljömedicinska verksamheten beräknas möta många olika tänkbara frågeställare vilket kräver en tydlig policy för vilka uppdrag som ska handläggas. För att säkerställa ett effektivt och rättvist nyttjande och legitimera en samfinansierad verksamhet krävs en transparent behovsbedömning varför en styrgrupp med representanter från alla norrlandsting inrättades 2012:

Carsten Dencker	Landstingsöverläkare, Jämtlands läns landsting
Tohr Nilsson	Verksamhetschef, Arbets- och miljömedicin, Länssjukhuset Sundsvall Härnösand, Landstinget Västernorrland
Jeanette Nordberg	Verksamhetschef. BE Rehab/reuma Sunderbyns sjukhus, Norrbottens läns landsting
Annika Nordin-Johansson	Verksamhetschef, Arbets- och beteendemedicinskt centrum, Norrlands universitetssjukhus, Västerbottens läns landsting
Bengt Järholm (adj)	Professor/Överläkare, Yrkes- och miljömedicin, Umeå universitet
Bertil Forsberg (adj)	Professor, Miljömedicin, Umeå universitet

Under 2013 tillkom Lars Modig, forskare inom miljömedicin Umu, som ytterligare adjungerad från Yrkes- och miljömedicin, Umeå universitet då ordinarie representant från Miljömedicin Umu, förutsåg svårigheter att själv vara närvarande vid planerade möten. Christina Reuterwall, tidigare FoU-chf JLL, har också under 2013 fortsatt att vara adjungerad till styrgrupp som ytterligare representant från JLL som kunskapsstöd till ordinarie styrgruppsrepresentant.

Styrgruppen har under 2013 haft fyra protokollförda sammanträden.

Samverkan, avgränsning och nyttjande

Den kliniska miljömedicinen har sin förankring inom landstingen men ska utveckla samverkan med länsstyrelserna samt kommunerna i Norrland, nationella myndigheter liksom större företag. Samverkan ska även ske med Arbetsmedicin Norr och universiteten och dess enheter som verkar inom det miljömedicinska området.

Den landstingsfinansierade verksamheten har inte till uppgift att utföra utredningar, mätningar eller analyser där marknaden erbjuder kommersiella alternativ. Företagens skyldighet att utreda miljö omfattas inte av landstingsuppdraget. Krav på jävfrihet, fristående organisation och ekonomiskt oberoende är ett grundkrav för den kliniska miljömedicinska verksamheten.

Frågor kan aktualiseras från norrlandstingen, enskilt landsting, förvaltningar och enskilda enheter inom sjukvården. Även enskilda privatpersoner ska i vissa situationer kunna ställa frågeställningar. Uppdrag kan även aktualiseras från nationella myndigheter, kommuner samt branscher/ företag i regionen. Enheten ska även kunna svara på frågor/funderingar runt enskilda patient- remisser. Prioriteringen av ärenden avgörs inom den regionala styrgruppen för miljömedicin.

Exempel på miljömedicinska ärenden 2013 (bilaga 1)

	Problem	Hälsoproblem/ Frågeställning	Frågande	Län/ort	Initial kommu- nikation	Handläg- gare	Utredningstyp
13-02	BMHR13	Barns miljö och hälsa i Norrland	Länsstyrelserna	Norrland (fyra län)		17 författare	Rapport (klar 140519)
13-03	Myndighet- Byggnadsrelaterad ohälsa (BRO)	Riskbedömning	Skyddsombud Myndighet	VB/Skellefteå	tfn	ö-läk	Rådgivande dialog
13-03	Remiss Åtgärdsprogram mot buller	Remissvar	Umeå kommun	VB/Umeå	remiss	ö-läk	Yttrande utifrån expertkompetens
13-04	Kvartsdamm från stenkross vid fjällstugan	Hälsorisker?	Privatperson	VB/Grundfors	tfn	ö-läk,	Riskbedömning
13-06	Värmeböljor	Preventiv information	Eget initiativ/VLL	VB (->VN, JL)	tfn	ö-läk	Upprättande av handlingsplan
13-05	Förskola	Fuktproblem (barn)	Privatperson	VB/Umeå	remiss	ö-läk; miljöhyg	Patientutredning
13-09	Elkänslighet	Sambandsutredning	Hälsocentral VLL	VB/Umeå	remiss	ö-läk	Patientutredning
13-09	Elkänslighet + amalgam	Sambandsutredning	Hälsocentral VLL	VB/Skellefteå	remiss	ö-läk	Patientutredning
13-03	Boende med lukt från avloppsreningsverk	Ögonirritation Sambandsutredning	Hälsocentral LVN	VN/Kramfors	remiss	ö-läk, miljöhyg	Patientutredning; Rapport
13-03	JV-stationer under jord	Luftföroreningar partiklar	Trafikverket	Riket	tfn	ö-läk; ST-läk; miljöhyg	Riskbedömning; Rapport (med Umu)
13-08	Bly i blod i jägarfamiljer	Bedömning exponering och risk	Livsmedelsverket	Riket	mail	ö-läk	Rapport SLV (-14); ev. vet.artikel.

13-09	<i>Byggnadsrelaterad ohälsa</i>	Astma (barn) Sambandsutredning	<i>Hälsocentral VLL</i>	<i>VB/Umeå</i>	remiss	ö-läk; miljöhyg	Patientutredning
13-10	<i>Remiss Miljömål Västerbotten</i>	Hälsoaspekter inom miljö	<i>VLL</i>	<i>VB</i>	remiss	ö-läk	Yttrande utifrån expertkompetens
13-11	<i>Fuktproblem förskola</i>	Ökad risk pga hereditet (barn)? Sambandsutredning	<i>Hälsocentral</i>	<i>VB/Umeå</i>	remiss	ö-läk, miljöhyg	Patientutredning
13-11	<i>Byggnadsrelaterad ohälsa</i>	Sambandsutredning (elev)	<i>Skolsköterska</i>	<i>VB/Renforsen</i>	remiss	ST-läk, miljöhyg	Patientutredning
13-11	<i>Asbest, radon</i>	KOL Sambandsutredning	<i>Lungsekt., Sundsvalls Sjh;</i>	<i>VN/Sundsbruk</i>	remiss	ö-läk	Patientutredning
13-11	<i>BRO förskola barn</i>	Hälsoeffekter (barn)	<i>Hälsocentral</i>	<i>VB/Umeå</i>	remiss	ö-läk	Patientutredning
13-12	<i>Svartmögel i lägenhet</i>	Riskbedömning	<i>Privatperson</i>	<i>VB/Umeå</i>	tfn	ö-läk	Rådgivande dialog
13-06	<i>BRO förskola</i>	Riskbedömning	<i>Miljö- och hälsoskydd</i>	<i>VB/Umeå</i>	mail	ö-läk; miljöhyg	Möten; info Riskkommunikation; Rapport
13-12	<i>Simhall astma</i>	Luftvägsbesvär (barn) Sambandsutredning	<i>Privatperson</i>	<i>VN/Sundsvall</i>	mail	ö-läk	Patientutredning
13-12	<i>BRO förskola</i>	<i>Riskbedömning</i>	<i>Skolområdes- chef</i>	<i>VB/Holmsund</i>	<i>Mail</i>	<i>ÖI, ST, YH</i>	<i>Rapport (VT-14)</i>